

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13364

DOS YUNGELE MIT ZAYN

Jacob Reisfeder

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

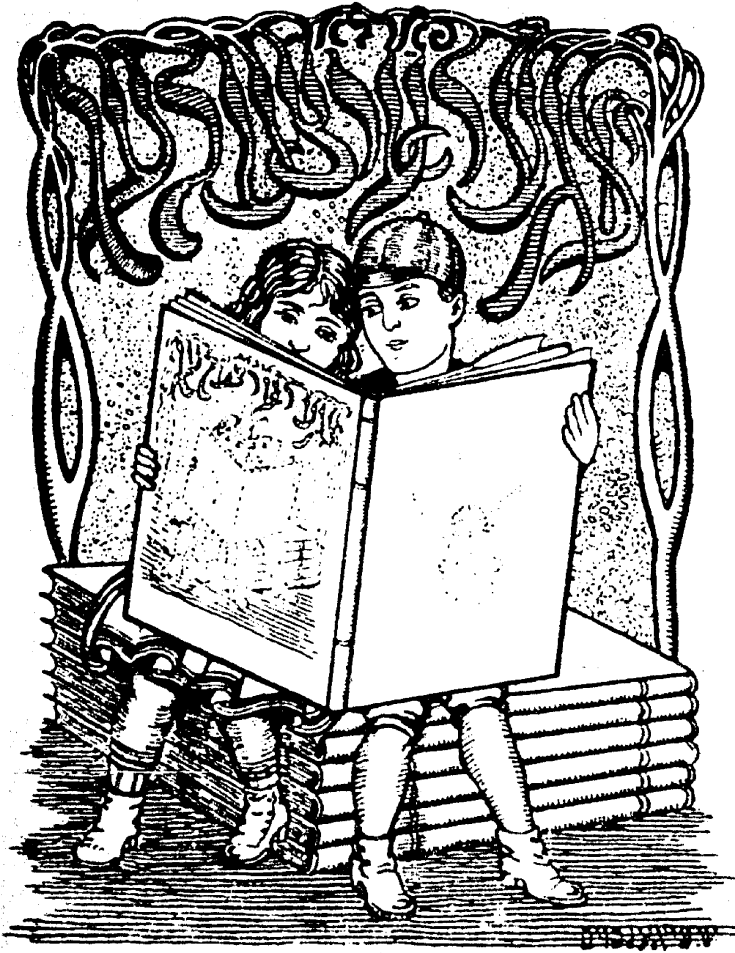
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

זיבן יונגעלעך און סאמאזארעלע
פון יעקב רייזפערדער

פארלאג „יוגע הערצעלעך“

דאס יונגעלע

מיט זיין אוממונדל

פון יעקב רייזבערגער.

נומער 3

1920

ווארשע

ועצערס פון הערליך ווארשא נאָהעל פּיע 69

מאָל איז געווען אַהערשער. האָט ער אַזוי
לאַנג מלחמות געפירט מיט אַלע פעל-
קער. זייערע לענדער איינצונעמען, ביז עס האָט
אים שוין אָנגעהויבן אויספעלן ביקסן פאַר זיינע
זעלנער און ס'איז שוין נישט געווען מער אין
לאַנד קיין מעש און בליי, פון וואָס צומאַכן קוילן.
האָט זיך דער הערשער דערשראַקן, ווייל
איצט האָבן זיך אַלע פעלקער צוזאַמענגענומען און
גערוקט זיך צו זיין לאַנד צו. אונטערגעבן זיך
האָט אים נישט געפאַסט.

האָט ער אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו זיין
פֿאָלק, אַז אין דריי טעג זאָל יעדער צושטעלן
אַלע בלייענע, קופערנע און מעשענע פֿליס, וואָס
געפינען זיך אין זיין הויז, און פֿאַר מורא האָט
יעדער איינער נאָך אַליין געטראָגן די פֿליס אַהין
דאָרט, אין די ערטער, וואו מ'האָט זיי צוגעפֿוגע-
זאַמלט.

האָט צווישן דעם אַרימען פֿאָלק געלעבט אַ
יונגעלע אַ שטילס, אַ בעחנטס, מיט בלאַנדע הע-
רעלעך און מיט פֿלויע, זעלטנס שיינע, קלוגע אוי-
געלעך, איז עס געווען זייער אַ נייגערדיג יונגע-
לע, וואָס האָט אַלץ אין דער וועלט געוואָלט
וויסן, אויף יעדער זאַך פֿלעגט ער לאַנג קוקן
און טראַכטן: וואוהין פֿליסט דאָס וואַסערל? וואו-
היין שוועבן עס די וואַלקענדלעך אין די הייך? ווי
אַזוי בויען זיך די פֿייגעלעך אַ נעסט? ווי אַזוי

וואקסן די בלימעלעך אין פֿעלד און ווי אזוי
ווערט געמאכט דאָס ברויט, וואָס ער עסט יעדן
טאָג. ער האָט אויך ליב געהאַט שטילערהייד
זיך צו צוהערן צו יעדן געשפרעך צווישן דער-
וואקסענע, און דערפֿאַר האָט אים קיינער נישט
געליטן, נאָר דאָס ערגסטע איז געווען מיט זיינע
מאָדנע קשיות:

פֿאַר וואָס גייען אַרום די קינדער אזוי
אָפּגעריסן און באַרוועס אין דער קעלט, און יענע
דאָרט זענען אויסגעפּוצט אין פּאַלסטאַלעך אין טייערע
הויזעלעך. פֿאַר וועמען זענען די אַלע שיינע
ליאַלקעס, פֿערדעלעך און ביכעלעך, וואָס זענען
דאָ אזויפיל אין די געוועלבער, וואָס די אַרימע
קינדער חלש'ן אזוי נאָך זיי און קאַנען גאַרנישט
באַקומען. צו וואָס זענען דאָ אַרימע און רייכע
אויף דער וועלט, פֿאַר וואָס זענען נישט בעסער

אלע מענטשן גלחן זיך.

אין נאך אין נאך קשיית...

האָט געהאַט דאָס יונגעלע אַ קליין מעשן
שיין סאַמאָואַרעלע. קונציג אויסגעאַרבעט. באַפּוצט
מיט הייטע זיידענע בענדעלעך און פאַרבינדע גע-
קאַרפטע פאַפּירעלעך. יאָאָס די עלטערן האָבן אים
אַ מתנה געקויפט צו זיין פינף יעריגן געבורטס-
טאָג. דאָס איז געווען מיט צוויי יאָר צוריק. איצט
איז שוין דאָס יונגעלע אלט געווען זיבן יאָר.
אַבער דאָס סאַמאָואַרעלע איז נאָך געווען שפּיגל-
דיג-נביל. עס איז געשטאַנען ביים פענסטער אויף אַ
ספעציעל טישעלע און געלויבטן אַ קעגען דער
זון, ווי עס וואָלט געווען פון גאָלד. אַזוי האָט דאָס
יונגעלע שטענדיג עס געפּיצט און גערייניגט. דאָס
איז געווען זיין בעסט שפּילצייג פון אַלע שיינע
זאַכן, וואָס ער האָט געהאַט.

און ער פלעגט לײַב־האַבן צו פאַנטאַזירן, ווי
אַט קומען צו אים זײַנע חברימ'לעך און דאָס סאַ-
מאָוואַרעלע זידט, אָז עס זעצט דערפון אַ פאַרע,
און ער גיסט זיי אָן טיי פון זיין אייגן סאַמאָ-
וואַרעלע אין זײַנע אייגענע סעפּעלעך, און זיי
טרינקן און קוועלן: אָט זענען זיי שוין אויך
גרויסע...

אַזוי האָט זיך דאָס יונגעלע געשפיגלט אין
זיין סאַמאָוואַרעלע און געהיטן עס, ווי אַן אויג אין
קאַפּ...

אין יענע טעג, ווען מ'האַט געזאַמעלט אין
גאַנצן לאַנד דאָס קופּער און מעש פון אַלע היי-
זער, האָט זיך דאָס יונגעלע שטיל און טרויריג
צוגעהערט צו די געשפרעכן פון די גרויסע, אויף
וואָס די פּלים וועלן פאַרנוצט, ווערן, און ער איז
שפּעטער אַרומגעגאַנגען מיט טרערן אין די אויגע-

לעך און געשוויגן מיט א פאַרקלעמט הערצל...
ער האָט געטראַכט וועגן זיין טאַטעשי, וואָס
איז שוין געהאַט ערגעץ-וואו געהרג'עט געוואָרן
אין דער מלחמה. ער איז אַוועקגעגאַנגען, האָט אַיב
אַזוי געקוישט אין שוין מער נישט צוריקגעקומען.
—פאַר וואָס?— האָט דאָס פאַרטרויערסע יונג-
געלע געטראַכט. וועמען האָט ער דען טעלעכטס גע-
געטון? ער איז דאָך געווען אַזאַ גוטער טאָ-
טעשי...

און אַו די מוטער זיינע האָט צומאַרגנס צו-
נישגענימען אלע כלים פון שטיב. אַוועקצוטראַגן
זיי, האָט זי אויך אַ בליק געוואָרפן אויף זיין טאָ-
מאַוואַרעלע און ס'האַט איר אַנגעכאַפט אַ רחמנות
אויף איר קינד... זי האָט גיט געוואוסט, ווי טי-
ער דאָס סאַמאַוואַרעלע איז ביי איר קינד, ווי
אומגליקליך זי וועט אים מאַכן, אַז זי וועט עס

ביי אים צונעמען, אָבער איבערהאַנדן עס, קאן זי
נישט, ווייל טאַמער געפינט מען עס יפעטער ביי
איר, וועט זי האָבן דערפאַר אַ שווערע שטראַף.
דער הערשער איז אַ בייזער, און זיינע הוסער
האַבן קיין פּינק רחמנות נישט אין די הער-
צער.

האַט זי אויסגעשטרעקט די האַנט צונעמען
דאָס סאַמאָואַרעלע. אָבער דאָ האָט דאָס יונגע
זיך ראַש אַ וואָרף געטון דערצו, פעסט אַרומגע-
כאַפט עס מיט ביידע הענט און גענימען שרייען,
ווי נישט מיט זיין קולכל:

— נייין!!! נייין!!! נייין!!! איך וועל נישט
קאָן נעמען מײן סאַמאָואַרעלע!!! איך וועל נישט
לאָזן!!!

און ער האָט גענימען טופן מיט די פּיסלעך
און וואָרפן זיך, ווי אין קאַנוואַלסיע.

הָאָט די מוסער רחמנות באַזומען אויף איר
איינציג קינד און אים דאָס סאַמאָיאָרעלע איבער-
געלאָזן.

— באַהאַלט עס באַטש אָז מוזאַל עס נישט
געבינען: הָאָט זי אים געבעטן.

הָאָט דאָס יונגעלע באַהאַלטן זיין טייער
סאַמאָיאָרעלע אויף אַ גוט און זיכער אָרט. אָבער
ער פלעגט עס פון צייט צו צייט אַ פּערנעמען פון
דאָרט, ווען עס הָאָט אים אָנגעכאַפט אַ שטאַרקער
חסק ויך צושפּילן דערמיט.

זענען אריינגעלאָ געגאנגען די היטער פון
שטאָרט איבער אַלע היינער, נאָלצוואַנן אויב עס
זענען נישט געבליבן נאָך ערגעץ-וואו קיין כלים,
וואָס מ'הָאָט נישט מיט גוטן אָפּגעגעבן.

זענען זיי אַריינגעקומען אינגעריכט צו יע-
נעם יונגעלע אין הייז אין געטראָפּן אים גראָד

שפילן זיך ביים פענסטער מיט זיין מעשן סאַמאָ-
וואַרעלע.

—העי, שלעכט יונגעל דו! — האָבן זיי זיך
צעשריגן אויף אים—מיט מעש שפילסטו זיך גאַר...
דו קאָנסט זיך שפילן מיט די בלוזע פאפיררעך
אויך און דיין סאַמאָיאַרל קאָן צונוצקובען אויף
וויכטיגערע זאַכן... אַהער גיב עס גיך!

אַבער דאָס יונגעלע האָט מיט אַן אינגעוועג-
ליכן כּח אַר מנעכאַפּט דאָס סאַמאָואַוועלע אין גע-
בעטן זיך ביי די דערצאָרנטע היטער!

—האָך רחמנות, נעמין נישט צו ביי מיר דאָס
סאַמאָואַרעלע!..

— דו קאָנסט זיך שפילן מיט עפעס אַן-
דערש! — האָבן געשריגן די פּאַליציי-לייט.

— איך קאָן זיך אינגאַנצן נישט שפילן אויך —
האָט געוויינט דאָס יונגעלע—אַבער דאָס סאַמאָואַ-
וואַרעלע.

רעלע וויל איך נישט אוועקגעבן... איך ווייס שוין
פאר וואָס!...

און דאָס יונגעלע האָט זיך שרעקליך צע-
ווינט. אַז די פּאַליציי-הייט זענען אַזש גערורט
געוואָרן.

—פאַרפאלן אָבער, יונגעלע — האָבן זיי אים
געגלעט איבערן קעפּעלע — מיר קאַנען דיר גאָר
נישט העלפּן, דער הערשער האָט געהייסן צושטעל
דאָס גאַנצע קיפּער אין מעש, וואָס געפינט זיך וואָ
אין לאַנד...

— טאָ מירט מיך צום הערשער — האָט זיך
דאָס יונגעלע אַרויסגעכאַפט — איך וועל ביי-אויס
בעטן, ער זאָל נישט הייסן ביי מיר צונעמען מיין
סאַמאָוואַרעלע.

האַבן די פּאַליציי-הייט אַ שטייכל געטון און
אויף שטיקאוועס אים אָפּגעפירט צו דער עלסטן

און אים דערציילט דעם יונגעלעך בקשה. האָט יע-
נער האַרציג געלאַכט אין אים אָפּגעשיקט צו אַ
העכערן פון אים. ביז דאָס יונגעלע איז אָנגעקו-
מען צום הערשער.

האָט שוין דער הערשער פריער געוואָיסט.
וועגן וואָס דאָס יונגעלע איז געקומען צו אים
בעטן. האָט ער צו אים געזאָגט שמיכלענדיג:
-- וואָס דאַרפסטו עס אַזוי יונגעלע. דאָס סאָ-
מאָוואַרל? איך וועל הייסן אַז מוזאָל דיר דערפאַר
געבן אַנדערע שפּילצייג, נאָך שענערע פון דעם
סאָמאָוואַרל.

-- איך דאַרף נישט קיין שפּילצייג -- האָט
דאָס יונגעלע געענטפערט -- איך קאָן זיך באַגנין
אַן שפּילן זיך...

-- נאָר פאַר וואָס דען ווילסטו נישט אַזוועק-
געבן דאָס סאָמאָוואַרל? -- האָט דער הערשער גע-

פרעגט פאראינטערעסירט.

דאָ האָט זיך דאָס יונגעלע שטאַרק צעוויינט
און ביט אַ פאַרשטיקט קייליכע אַרויסגערעדט:
— הויב איך וויל נישט אז פון מיין סאַמאָ-
וואַרעהע זאָל טען מאַכן קוילן, און דורך זיי זאָל
יועמעס אַ טאַטעשי געהרג'עט ווערן, אָט אַזוי ווי
מיין טאַטעשי איז געהרג'עט געוואָרן...
אין דאָס יונגעלע האָט זיך נאָך ביטערער
צעוויינט.

דער הערסער האָט אַ ציטער געטון פון דעם
יונגעלעס יוערסער, האָט אַראָפּגעלאָזט דעם קאַפּ
און זיין פאַרטראַכט... דאן האָט ער גענומען דאָס
קינד אייף דער שויס און הייס עס גענומען קושן:
— דו טייער, קלוג יונגעלע! ניין, מ'וועט דיר
דיין סאַמאָוואַרעלע נישט צונעמען...
דער סוף איז געווען זייער אַ גוטער, צוליב

די ווערטער פון דעם דאָזיגן יונגעלעך. וואָס האָבן
דעם הערשער אַזוי טיף גערירט. האָט ער נאָך דעם
זעלבן טאָג אַ באַפעל געגעבן, אַז מוזאַל יעדן צו-
ריקגעבן די כלים, וואָס מ'האָט ביי אים צוגענומען.
זיי זענען שוין איצט נישט נייטיג געווען. ווייל
דער הערשער האָט זיך איצט צום ערשטן טאָג אַרומ-
געזעען, אַז עס ווערט שוין טאַקע צופיל בלוט
פאַרגאַסן און עס מעג שוין געמען אַסוף צו דער
בלחמה...

—| פריז 8 מארק |—

Wydawnictwo „Junge Hefelech“

Warszawa, Śliska 34 20